

Det Kongelige Finansdepartement
Postboks 8009 Dep
0030 Oslo

Deres referanse: 22/4989

Lovund, den 3. januar 2023

HØRINGSSVAR FRA LOVUNDLAKS AS – FORSLAG OM INNFORING AV GRUNNRENTESKATT PÅ DELER AV HAVBRUKSNÆRINGEN

1. Innledning

Vi viser til Finansdepartementets høringsnotat fra 28.09.2022 om 40 % grunnrenteskatt på havbruk. Regjeringen foreslår innføring av grunnrenteskatt på havbruk med virkning fra 01.01.2023.

Lovundlaks AS (*Lovundlaks*) er et lokalt eid havbruksselskap med hovedkontor på Lovund i Lurøy kommune. Vårt mål er å være en garantist for arbeidsplasser på Helgelandskysten – også for fremtidige generasjoner. Etter kjøp av konsesjoner i 2018 og 2020, har selskapet hatt sterk vekst med om lag en tredobling av produksjon og ansatte de siste 5 årene.

Av kommunenes arealplan og Fiskeridirektoratets kartverktøy fremgår det at våre produksjonsanlegg rundt Lovund, Sleneset og Nesøya beslaglegger en svært begrenset del av sjøarealet og naturressursene. *Likevel, gjennom produksjonen på disse anleggene har Lovundlaks siden 2018 bidratt med over én milliard kroner til fellesskapet gjennom innbetalinger til staten.*¹

Lovundlaks og næringen som helhet skaper store inntekter til staten gjennom skatt, avgifter og kjøp av konsesjoner. I tillegg bidrar vi lokalt og regionalt til store ringvirkninger gjennom arbeidsplasser, kjøp av tjenester og utstyr fra leverandører, investeringer og støtte til ulike formål, herunder innovasjons- og forskningsprosjekter.

---

¹ Beløpet kommer fra kjøp av konsesjoner i auksjon i 2018, 2020 og 2022, konsesjoner kjøpt etter oppnåelse av særskilte lusekrav, selskapsskatt, eiendomsskatt, avgifter og særavgifter. Formuesskatt, skatt på lønn og trygdeavgift inngår *ikke* i dette beløpet.

Lovundlaks er innstilt på å bidra ytterligere gjennom skatter og avgifter i årene fremover. For å kunne gjøre det på en best mulig måte, mener vi det må være en forutsetning at store og inngripende skatteendringer skjer gjennom en faglig forankret prosess som bidrar til tillit og forutsigbarhet. Dårlige rammebetingelser reduserer vår evne og kraft til å gjennomføre lønnsomme investeringer med en akseptabel risiko. Det igjen skaper usikkerhet rundt videreutviklingen av selskapet, framtidige arbeidsplasser og aktiviteten i de samfunn som vi driver virksomhet i.

Forslaget om 40 % grunnrenteskatt kommer på toppen av flere skatteskjerpelser de siste årene. Høyere formueskatt, produksjonsavgift, høyere formuesverdsettelse og økt skatt på utbytte er eksempler på dette. I sum gjør det at de økonomiske forutsetningene er fundamentalt endret fra da Lovundlaks, for bare to og fire år siden, satset stort gjennom kjøp av konsesjoner fra staten - med det mål om å skape flere arbeidsplasser i distriktene.

2. Oppsummering av våre innspill og anbefalinger

Overordnet framstår høringsnotatet som mangelfullt og svakt utredet, og vi mener at det er flere forhold som gjør at forslaget vil kunne virke mot sin hensikt. En grunnrenteskatt på 40 % vil også bidra til at det samlede skattetrykket kan bli for høyt for mange aktører i næringen. Lovundlaks mener derfor at en permanent særskatteordning tidligst kan gjelde fra 2024, slik at man gis tid til å utarbeide en innretning som er tilpasset havbruksnæringens karakter og verdikjede. Fram til en permanent ordning foreligger, er vi forberedt på å bidra gjennom en overgangsløsning for å sikre provenyet. Dette kan til eksempel være økt produksjonsavgift.

I utarbeidelsen av en ny ordning, som skal sikre 3,6-3,8 milliarder som regjeringen har uttalt at skatten skal innbringe til staten, vil Lovundlaks fremholde følgende:

- Skattesatsen må tilpasses næringens særegenhet og sees i sammenheng med det samlede skattetrykket.
- Konsesjoner kjøpt av staten på auksjon i 2018 og 2020 må skjermes særskilt for å unngå dobbel grunnrentebeskatning på disse.
- Bunnfradraget må erstattes av en annen mekanisme.
- Likebehandling av alle konsesjonstyper.
- Faktiske inntekter må legges til grunn i skatteberegningen.
- Produksjonssamarbeid må kunne videreføres.
- Havbruk til havs må hensyntas.

3. Havbruksnæringens særegenhet må hensyntas

Sammenligningen med olje- og gassnæringen og vannkraftnæringen i høringsnotatet er feil. Kystnært havbruk er ikke en næring der aktørene i år én har en stor fradragsførbar investering i utstyr og tekniske installasjoner som basis for driften. Slik er det for eksempel ved utbygging av et oljefelt med senere uttak av olje og gass. Den samme vesensforskjellen gjelder ved etablering av et vannkraftanlegg med en stor investering i dam, tunneler og turbin før produksjonen kan starte. I de to nevnte næringer er også varelageret gratis bygget opp fra naturens side uten kapitalbinding, og i prinsippet er skattesubjektets påvirkning på varelagerets kvalitet eller risiko minimal.

Oppbygging av varelageret for havbruk krever en lang verdikjede med betydelig kapitalbinding både forut for oppdrett i sjø, i sjøfasen og etter sjøfasen. Dette gjør at det faglige grunnlaget for grunnrenteskatt i kun en begrenset del av verdikjeden, slik det er foreslått, ikke kan være riktig. Lovundlaks sitt varelager er i hovedsak levende fisk, som binder betydelige kapital og som er underlagt en særskilt risiko fra rognen klekker til kunden mottar produktet. Oppdretters egen kompetanse og arbeidsinnsats har vesentlig betydning for varelagerets beskaffenhet og senere prisoppnåelse. Dette tilsier at det ikke er rimelig å ha en grunnrentesats lik, eller tilnærmet lik, satsen i andre næringer med grunnrenteskatt, der varelageret er «gratis» bygget opp fra naturens side uten kapitalbinding.

Et annet forhold som ikke er utredet og belyst i høringen, er betydningen av forskjellen fra andre grunnrenteskattenæringer der staten helt eller delvis har hatt en sentral rolle i etablering av infrastrukturen for distribusjon. Eksempler på dette er infrastruktur for transport av både olje, gass² og strøm³, som er disse næringenes produkter.

Lovundlaks er svært bekymret for konsekvensene av å innføre grunnrente for bare deler av verdikjeden. Ved å kun innføre grunnrenteskatt i den delen av verdikjeden som omhandler produksjonen i sjø, vil det naturlig føre til at en større del av lønnsomheten skyves innad i verdikjeden. Dette skjer ikke for å uthule skattegrunnlaget, men for å skape en mer økonomisk robust verdikjede, hvor hver enkelt del må ha lønnsomhet til å kunne forsvare og finansiere sine investeringer. Gjennom å øke avkastningen i de ulike leddene i verdikjeden, vil kostnadene i sjøfasen bli betydelig høyere - og lønnsomheten og skattegrunnlaget reduseres tilsvarende. Dette vil ramme de små- og mellomstore, som typisk er de minst integrerte i næringen, hardest. Med redusert lønnsomhet og en foreslått grunnrenteskatt på 40 %, vil tilgjengelig kapital for å gjøre investeringer bli svært begrenset for disse aktørene. Lovundlaks frykter at dette vil medføre videre økt konsolidering i næringen. Dette strider mot hva som er uttalt politisk.

Når man ser disse forholdene i sammenheng, og i tillegg vet at laks er et mindre generisk produkt med høyere prissensitivitet enn olje, gass og strøm, tilsier det at havbruksnæringen bør underlegges en langt lavere grunnrenteskattesats. Ettersom de nevnte punktene over ikke er tilstrekkelig analysert, framstår nivået på 40 % nærmest som vilkårlig satt. I alle tilfeller er nivået for høyt i forhold til det samlede skattetrykket for næringen.

4. Skjerming av konsesjoner kjøpt på auksjon i 2018 og 2020

I høringsnotatet legges det opp til et bunnfradrag for en produksjon på 4 000-5 000 tonn, totalt MNOK 54,0-67,5. Det argumenteres i høringsnotatet for at dette skal skjerme de som har kjøpt konsesjoner på auksjon i 2018 og 2020. Samtidig skal bunnfradraget gjelde for alle, uavhengig om man har kjøpt konsesjoner eller *ikke*. Fra politisk hold har man derimot vært klare på at skjermingsfradraget er for å skåne de små- og mellomstore aktørene i næringen.

Det fremgår i høringsforslaget at «*Havbruksskatteutvalget anslo at havbruksselskapene per 2019 hadde betalt om lag 3 pst. Av verdien på de samlede tillatelsene til staten*». Lovundlaks er blant dem – om ikke den aktøren – som forholdsmessig ut fra størrelse har kjøpt mest konsesjonsvolum på auksjon i 2018 og 2020. Siden 2018 har Lovundlaks økt sin selskaps-

---

² Eksempelvis Gassled og Gassco.

³ Statnett med ansvar for sentralnettet og i tillegg organisering av lokale nettselskaper med leveringsplikt.

MTB med over 90 %, og samlet i perioden fra 2018-2022 har vi investert MNOK 644 i konsesjoner kjøpt fra staten.

Lovundlaks ervervet totalt 2 473 tonn igjennom auksjonene i 2018 og 2020 til en snittpris på kr 243 600 per tonn. Den gjennomsnittlige prisen oppnådd under auksjonen i 2022, for det volumet som ble solgt, var kr 154 200 per tonn. På denne auksjonen var det også et betydelig volum som ikke ble solgt. Legger man til grunn minsteprisen på kr 100 000 per tonn på dette volumet, ville oppnådd snittpris vært kr 140 600. Dette tilsvarer 42,3 % mindre enn det Lovundlaks i snitt betalte på auksjonene i 2018 og 2020. *Dette underbygger at det allerede er betalt grunnrente for konsesjoner solgt fra staten på auksjonene i 2018 og 2020.*

Investeringene i konsesjoner i 2018 og 2020 er for Lovundlaks sin del tilnærmet i sin helhet finansiert gjennom langsiktige pantelån. Med valgt avdragsprofil og tilhørende rentekostnader, krever det årlig et beløp i størrelsesorden 50 millioner for å håndtere gjeldsforpliktelsen. Med en kontantstrømbasert grunnrenteskatt på 40 % vil selskapets likviditet svekkes voldsomt, og forutsetningene for investeringene er radikalt endret på bare to og fire år.

Lovundlaks opplever det som et stort og urimelig paradoks at de aktørene som har betalt mest for konsesjonene til staten, er de som blir hardest rammest av skatteforslaget. I praksis ender Lovundlaks opp med å betale dobbel grunnrenteskatt slik forslaget ligger i dag. Det mener vi er grunnleggende feil. Det er derfor av avgjørende betydning at det legges opp til særskilt skjerming av konsesjoner kjøpt på auksjon i 2018 og 2020, som kan redusere noen av de negative konsekvensene. Under foreslår vi hvordan en slik ordning kan se ut.

Konsesjoner kjøpt på auksjon i 2018 og 2020 foreslås skjermes særskilt ut fra følgende modell på årlig basis:

*Antall tonn kjøpt på auksjon i 2018 og 2020
Multiplisert med SSBs faktor for utnyttelse av MTB
= Antall tonn til skjerming*

Antall tonn multipliseres med gjennomsnittlig lønnsomhet per kg siste 5 år, i tråd med Fiskeridirektoratets lønnsomhetsundersøkelse. Summen av dette reduserer grunnlaget for grunnrenteskatten dersom det blir den valgte ordningen.

Skjermingen følger konsesjonen og det antall tonn som ble kjøpt, og det foreslås at denne retten gis i 25 år fra investeringsåret. En slik periode kan man anta svarer omtrent for det Lovundlaks, og mange av de andre aktørene, har lagt til grunn som tidsperspektiv på investeringene.

5. Bunnfradraget må erstattes av en annen mekanisme

Det har vært et tydelig uttrykt mål fra regjeringspartiene at man skal bevare et differensiert eierskap, hvor små og mellomstore, lokalt eide oppdrettere også skal ha sin plass i utviklingen av havbruksnæringen i fremtiden. Det redegjøres ikke klart i notatet hva departementet mener er en stor eller liten oppdretter. Likevel er det slik at bunnfradraget

som er foreslått i høringen uansett er satt for lavt til å faktisk skjerme mange av de små- og mellomstore selskapene.

Ved å legge opp til et bunnfradrag, risikerer man å innføre en skatteordning som kan virke mot sin hensikt og medføre store strukturelle endringer i næringen. Lovundlaks erfarer allerede at finansielle aktører og andre Eiermiljøer fra inn- og utland, som står *utenfor havbruksnæringen*, ønsker å lage selskapsstrukturer og ordninger som splitter næringen opp for å *skape flere bunnfradrag*. Dette kan antagelig være mulig innenfor rammene av forslaget sånn som det foreligger i dag, men er neppe en tilsiktet konsekvens fra regjeringens side slik vi leser Hurdalsplattformen. Disse endringene vil komme i tillegg til andre strukturelle tilpassinger man må forvente når kun ett ledd i en lang verdikjede blir pålagt en særskatt.

Resultatet av dette, slik vi vurderer det ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv, er at man risikerer at fellesskapet gjennom slike tilpasninger får et betydelig effektivitetstap. Det blir mindre produksjon, et svekket skattegrunnlag og en lavere effektiv skattesats og tilhørende proveny til staten. Ikke minst risikerer man *en varig svekkelse av grunnlaget for utvikling av lokalsamfunn og næring* dersom dagens oppdrettere i framtiden blir operatører i distriktet, mens reelt eierskapet er fragmentert på finans- og Eiermiljø i sentrale strøk av Norge eller i utlandet.

Intensjonen bak bunnfradraget som regjeringen har kommunisert, oppleves god. Også Lovundlaks mener at en skatt som er tilpasset ulike selskapsstørrelser er viktig for å opprettholde eierskap med *lokal forankring* og et *mangfold av aktører* som kan *utvikle fremtidens havbruk*. Slik den foreslåtte innretningen av bunnfradraget er lagt opp, og som vi har belyst, så frykter vi likevel at det kommer med store utilsiktede konsekvenser. Vi mener derfor at bunnfradraget må innrettes annerledes for å unngå dette. Som et alternativ til et rent bunnfradrag, mener vi at det uavhengig av ordning bør utredes modeller med forsiktig gradvis skjering av skattesatsen basert på produsert volum.

6. Bruk av normpriser

Regjeringen har i den senere tid tydeliggjort at det er de faktiske salgsprisene man skal skattes av. Lovundlaks mener også det er de reelle inntektene som må danne skattegrunnlaget, og har tillit til at man klarer å komme frem til en løsning som balanser risikoen for skatt på inntekter man ikke har, opp mot risikoen for uthuling av skattegrunnlaget gjennom uriktig internprising.

Ved kjøp av konsesjoner i 2018 og 2020 har Lovundlaks påtatt seg store gjeldsforpliktelser. Derfor er det svært viktig å ha forutsigbarhet økonomisk gjennom å kunne inngå langsiktige fastpris kontrakter, både for fysisk levering og finansiell avregning (Fish Pool). Muligheten for å gjøre fastpriskontrakter er også fundamentalt for markedet og markedsadgangen for norsk laks, og må ikke rokkes ved.

7. Likebehandling av alle konsesjonstyper

Det foreligger et stort antall type konsesjoner, slik som eks. FoU, utvikling, undervisning og stamfisk. Dette er konsesjoner som i praksis tildeles enten med en rabatt, eller helt uten vederlag til staten mot at den driftes i henhold til fellesskaplige formål og de gitte kriterier. En

ikke ubetydelig del av norsk lakseproduksjon skjer på denne typen tillatelser. Deler av Lovundlaks sin produksjon er også knyttet mot produksjon på FoU-tillatelser.

Lovundlaks mener det ikke er et faglig grunnlag for - eller logisk - at ikke-kommersielle konsesjoner skal unntas en eventuell ordning med grunnrenteskatt. Dette vil i realiteten gjøre flere av de «ikke-kommersielle konsesjonene» til de kommersielt mest interessante. Ved å behandle ulike konsesjonstyper likt, vil man kunne gjøre skattegrunnlaget større og redusere belastningen samlet for den enkelte aktør. Administreringen av ordningen vil også bli enklere både for staten og for næringsaktørene.

8. Produksjonssamarbeid må kunne videreføres

Mange små og mellomstore havbruksvirksomheter driver samdrift og samlokalisering iht. til akvakulturlovens bestemmelser. Dette gjøres blant annet for å spre risiko og effektivt kunne utnytte konsesjoner og lokaliteter. Selskaper som er *samlokalisert* kjøper og selger driftstjenester i sjøfasen til og fra hverandre, og i noen tilfeller omsettes levende fisk i sjø. Hvordan den foreslåtte grunnrenteskatten vil virke inn på slike samarbeid, er uklart og ikke omtalt eller vurdert i høringsnotatet. Siden dette er viktige samarbeidsformer og en del av havbruksregelverket, bør dette utredes og belyses særskilt *før* regelverket for grunnrenteskatten fastsettes.

9. Havbruk til havs må hensyntas

Det må avklares tydelig fra myndighetene om havbruk til havs (HTH) skal være omfattet av grunnrenteskatt eller ikke. Lovundlaks mener det er svært uheldig at dette punktet er uavklart. Dersom myndighetene vurderer å innføre grunnrente på produksjon til havs, bør dette innføres fra første dag. I motsetning til kystnært havbruk, kan en rett utformet kontantstrømskatt være mer egnet ved HTH ettersom det vil være omfattende investeringer i utstyr og installasjoner til havs. En grunnrenteskatt med utbetaling av negativ skatteposisjon kan dermed bidra til å akselerere utviklingen av en svært kapitalkrevende produksjonsform med et stort potensial. Dette temaet blir grundigere belyst i høringssvaret til Utror AS, som er et datterselskap av Lovundlaks.

10. Alternative modeller

Lovundlaks, næringen og samfunnet som helhet er best tjent med at fokuset i havbruksnæringen skal være på biologisk produksjon, miljø og utvikling. Som vi mener å ha belyst, har høringsforslaget svakheter som har skapt stor usikkerhet de siste månedene. Vi mener derfor andre alternative modeller også må utredes før det innføres en ny, permanent skatteordning. Under presenteres to mulige alternativer:

Grunnrenteskatt gjennom endring av konsesjonssystemet

Det første alternativet er å tidsavgrense alle konsesjoner i kombinasjon med auksjoner. Når konsesjonene har nådd sin gitte levetid faller de *gradvis* tilbake til staten over en rimelig tidsperiode. Aktører som har konsesjoner kan løpende re-kvalifisere seg etter en modell som bygger på produksjonsområdeforskriftens kapittel 3, § 12. Kravene som stilles må skape en forutsigbarhet for næringen, men må over tid endres for å ha tidsriktige målsetninger og

være egnet for å bevare et mangfold av aktører i næringen. Selskaper som oppfyller kriteriene for den aktuelle tidsperioden, får forlenget eierskapet til volumet vederlagsfritt. Volum som faller tilbake til staten auksjoneres ut igjen sammen med den evt. veksten som skjer i kraft av trafikklyssystemet. Ved å vinne volum i auksjon vil et selskap alltid kunne opprettholde, *eller* øke selskapets MTB, uavhengig av om man innfridde de særskilte kravene. Ordningen vil medføre en viss *seleksjon*, men seleksjonen foregår etter målsetninger fellesskapet har definert, og skal ivareta næringens konkurransevne og bidra til bærekraftig utvikling. Auksjonen i 2020 alene gav et proveny på 5,96 milliarder til staten. Dersom næringen gis gode rammevilkår, vil auksjoner ha et stort potensial også i framtiden for å sikre store provenyer til staten og gjennom dette ta ut grunnrenteskatten.

Den færøyske modellen

Det andre alternativet som vi vil ta til orde for bygger på den færøyske modellen. Ved å knytte skatten til de faktiske salgsprisene, vil man kunne skattlegge ulikt avhengig av prisoppnåelsen per kg. En slik skatt vil være enklere å administrere, både for staten og for den enkelte havbruksvirksomhet. Samtidig unngår man at det gjennomføres store strukturelle og skattemotiverte tilpasninger. Modellen gir også mulighet til en moderat økning i skattesatsen basert på størrelsen mellom aktørene, som et verktøy for å beholde et differensiert eierskap i næringen. Dersom det gjøres, mener Lovundlaks det må være nøkterne forskjeller, slik at man ikke skaper store forskjeller i forutsetninger mellom oppdrettere basert på størrelse.

11. Avslutning

Vårt overordnede syn er at forslaget som er på høring ikke er egnet for å inndrive provenyet. Vi ber politikere og embetsverk om å hensynta de innspill som kommer fra næringen.

På vegne av Lovundlaks

Jacob Palmer Meland
Jacob Palmer Meland
Daglig leder